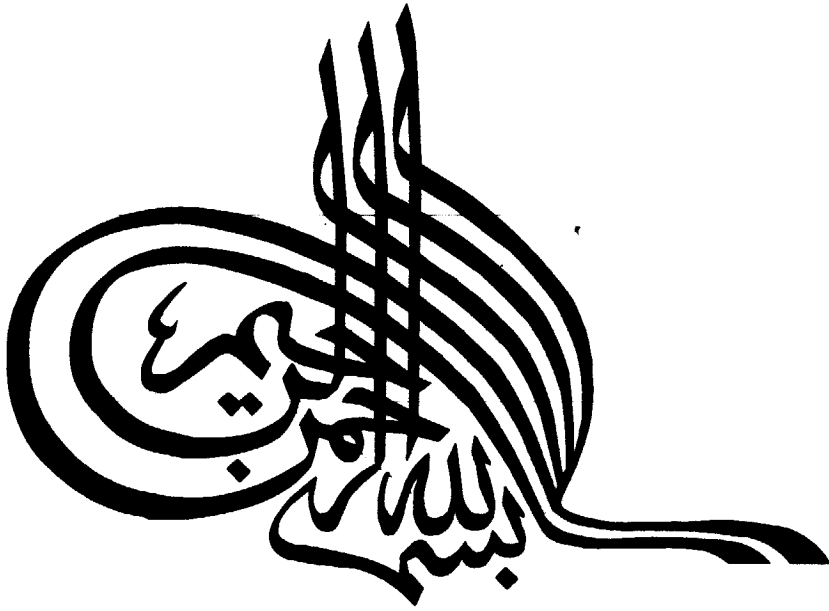

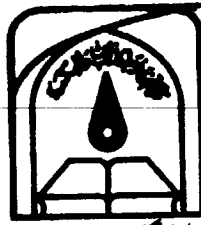
۷۳۶

۲۹۹۴۱

۱۳۸۱ / ۱۱ / ۲۲

ارز خطاطات آران علی خان
تیمبر

دانشگاه تربیت مدرس
دانشکده علوم پزشکی

پایان نامه

برای دریافت درجه کارشناسی ارشد در رشته آموزش بهداشت

عنوان 016662

طراحی و ارزشیابی برنامه آموزش بهداشت در کاهش

آلودگی به شیپش سر در مدارس ابتدایی دخترانه

شهر چابهار، سال ۱۳۸۰

نگارش

مسعود محمدنژاد

استاد راهنما

دکتر علیرضا حیدرنیا

استاد مشاور

دکتر انوشیروان کاظم نژاد

زمستان ۱۳۸۰

۳۹۹۴۱

«فرم تأییدیه اعضای هیأت داوران مندرج در پایان نامه کارشناسی ارشد»

بدینوسیله پایان نامه کارشناسی ارشد آقای مسعود محمدنژاد

گرایش:

رشته: آموزش بهداشت

تقدیم می شود. اینجانبان نسخه نهائی این پایان نامه را از نظر فرم و محتوی بررسی و تأیید کرده و پذیرش آنرا برای تکمیل درجه کارشناسی ارشد پیشنهاد می کنیم.

نام و نام خانوادگی و امضاء اعضای هیأت داوران:

جناب آقای دکتر علیرضا حیدرنیا (استاد راهنما)

جناب آقای دکتر انوشیروان کاظم نژاد (استاد مشاور)

جناب آقای دکتر محمدسعید دایر (استاد ناظر و نماینده تحصیلات تکمیلی)

جناب آقای دکتر علی رمضانخانی (استاد ناظر)

تاریخ:

پیوست:

آیین‌نامه چاپ پایان‌نامه (رساله) های دانشجویان دانشگاه تربیت مدرس

نظر به اینکه چاپ و انتشار پایان‌نامه (رساله) های تحصیلی دانشجویان دانشگاه تربیت مدرس مبین بخشی از فعالیتهای علمی - پژوهشی دانشگاه است، بنابراین به منظور آگاهی و رعایت حقوق دانشگاه، دانش‌آموختگان این دانشگاه نسبت به رعایت موارد ذیل متعهد می‌شوند:

ماده ۱. در صورت اقدام به چاپ پایان‌نامه (رساله) ی خود، مراتب را قبلاً به طور کتبی به مرکز نشر دانشگاه اطلاع دهد.

ماده ۲. در صفحه سوم (پس از برگ شناسنامه)، عبارت ذیل را چاپ کنید:

«کتاب حاضر، حاصل پایان‌نامه کارشناسی ارشد نگارنده در رشته آموزش بهداشت است. که در سال ۱۳۸۰ در دانشکده علوم پزشکی دانشگاه تربیت مدرس به راهنمایی جناب آقای دکتر **علیرضا حیدرنیا** و مشاوره جناب آقای دکتر **انوشیروان کاظم‌نژاد** از آن دفاع شده است.»

ماده ۳. به منظور جبران بخشی از هزینه‌های نشریات دانشگاه تعداد یک درصد شمارگان کتاب (در هر نوبت چاپ) را به «دفتر نشر آثار علمی» دانشگاه اهدا کند، دانشگاه می‌تواند مازاد نیاز خود را به نفع مرکز نشر در معرض فروش قرار دهد.

ماده ۴. در صورت عدم رعایت ماده ۳، ۵۰٪ بهای شمارگان چاپ شده را به عنوان خسارت به دانشگاه تربیت مدرس، تأدیه کند.

ماده ۵. دانشجو تعهد و قبول می‌کند در صورت خودداری از پرداخت بهای خسارت، دانشگاه می‌تواند خسارت مذکور را از طریق مراجع قضایی مطالبه و وصول کند؛ به علاوه به دانشگاه حق می‌دهد به منظور استیفای حقوق خود، از طریق دادگاه، معادل وجه مذکور در ماده ۴ را از محل توقیف کتابهای عرضه شده نگارنده برای فروش، تأمین نماید.

ماده ۶. اینجانب **مسعود محمدنژاد** دانشجوی رشته آموزش بهداشت مقطع کارشناسی ارشد تعهد فوق و ضمانت اجرایی آن را قبول کرده، به آن ملتزم می‌شوم.

نام و نام خانوادگی

تاریخ و امضاء

تقدیم به:

پدر و مادر فداکارم

خواهران و برادران مهربانم

مجة الاسلام والمسلمین فرہادی

تقدیر و تشکر

بدینوسیله بر خود لازم می‌دانم مراتب تقدیر و امتنان خود را نثار عزیزانی کنم که در انجام این پژوهش یار و یاور من بودند و همیشه و در همه حال در ارائه نظرات خود به این حقیر کوتاهی ننموده‌اند.

جناب آقای دکتر علیرضا حیدرنیا، استاد محترم راهنما که با ارائه نظرات تخصصی خویش، راه را بر من هموار کرده و حامی و مشوق اینجانب بودند.

جناب آقای دکتر انوشیروان کاظم‌نژاد، استاد محترم مشاور که با راهنمایی‌های ارزنده در زمینه آمار بنده را در انجام این پژوهش یاری دادند.

اساتید محترم گروه آموزش بهداشت، جناب آقای دکتر شمس‌الدین نیکنما و جناب آقای دکتر فضل‌الله غفرانی‌پور که در طول مدت تحصیل و همچنین در طی انجام این تحقیق زحمات زیادی را متقبل شدند.

مسئولین و پرسنل محترم مرکز بهداشت شهرستان چابهار بویژه سرکار خانم رضایی، سرکار خانم جلیلیان و سرکار خانم جعفردوخت که در مراحل اجرایی و نمونه‌گیری، مساعدت فراوانی نموده و بر من منت نهادند.

آقای مسعود صالحی که نهایت تلاش و همکاری را در زمینه آماری با اینجانب داشتند. سرکار خانم هاتف‌نیا که در همه حال با سعه‌صدر و رویی گشاده مشکل‌گشای دانشجویان می‌باشند.

همچنین مادر فداکار، پدر صبور، خواهران و برادران مهربانم که در تمامی مراحل تحصیل همراه و مشوق من بوده‌اند.

چکیده

این پژوهش یک مطالعه نیمه تجربی (quasi-experimental) از نوع آزمون - کنترل (experimental-control) است که با هدف ارزشیابی برنامه آموزش بهداشت در کاهش آلودگی به شپش

سر در دختران مدارس ابتدایی شهر چابهار در سال ۱۳۸۰ انجام پذیرفته است.

ابزار و روش گردآوری داده‌ها در این تحقیق شامل پرسشنامه، برگ مشاهده مستقیم رفتار (check-list) و معاینه سر (head-exam) بوده و اطلاعات مربوط به واحدهای مورد مطالعه در دو مرحله گردآوری شد. در این مطالعه دو دبستان دخترانه از شهر چابهار انتخاب شدند و با روش نمونه‌گیری خوشه‌ای دو مرحله‌ای از کل دانش‌آموزان دو کلاس پنجم آن مدارس ۸۶ نفر انتخاب و معاینه سر شدند. گروه آزمون در مرحله قبل از آموزش ۵/۷٪ آلوده به شپش سر بودند و در گروه کنترل نیز ۵/۳۷٪ از دانش‌آموزان آلوده بودند. سپس در گروه آزمون مداخله آموزشی بعمل آمد و پس از یک ماه و نیم، آزمون ثانویه (post-test) انجام شد. یافته‌های بدست آمده اختلاف معنی‌داری را در مورد تأثیر برنامه آموزش بهداشت بر آگاهی، نگرش و رفتارهای بهداشتی دانش‌آموزان و مادران نشان می‌دهد و در ضمن میزان آلودگی در گروه آزمون پس از مداخله به ۴۰٪ کاهش یافت. این در حالی است که در گروه کنترل در همان مدت زمان ۴۰٪ به میزان آلودگی افزوده شد. آزمونهای آماری در گروه آزمون با (P < ۰/۰۰۱) و در گروه کنترل (P < ۰/۰۰۲) اختلاف معنی‌داری را نشان می‌دهد و این مطلب گویای این واقعیت است که برنامه آموزش بهداشت در کاهش آلودگی به شپش سر واحدهای مورد مطالعه، تأثیر مثبت داشته است.

همچنین در این تحقیق از میان عوامل دموگرافیک و زمینه‌ای، تحصیلات مادر، تعداد اتاق خواب، تعداد افرادی که در اتاق خواب می‌خوابند، نوع مو، گیس بودن مو، اندازه مو، تعداد دفعات استحمام در هفته، تعداد دفعات شانه زدن در روز و آلودگی قبلی دانش‌آموزان به شپش سر در آلودگی به شپش سر مؤثر شناخته شدند.

واژه‌های کلیدی: ارزشیابی، شپش سر، برنامه آموزش بهداشت

﴿ فهرست مطالب ﴾

عنوان	صفحه
فصل اول: مقدمه.....	۱
۱-۱. مقدمه.....	۲
۲-۱. بیان مسأله و اهمیت موضوع.....	۴
۳-۱. کلیاتی درباره شهرستان چابهار.....	۸
۱-۳-۱. موقعیت جغرافیایی.....	۸
۲-۳-۱. موقعیت اقلیمی.....	۹
۳-۳-۱. موقعیت اقتصادی - سیاسی.....	۱۰
۴-۳-۱. وضعیت بهداشت و درمان چابهار.....	۱۰
فصل دوم: مروری بر مطالعات انجام شده.....	۱۱
۱-۲. مطالعات انجام شده.....	۱۲
۱-۱-۲. مطالعات داخل کشور.....	۱۲
۲-۱-۲. مطالعات خارج از کشور.....	۱۴
۲-۲. کلیات.....	۲۶
۱-۲-۲. پدیدکولوزیس.....	۲۶
۱-۱-۲-۲. مقدمه.....	۲۶
۲-۱-۲-۲. نام و تاریخچه.....	۲۷
۳-۱-۲-۲. طبقه‌بندی.....	۲۹
۴-۱-۲-۲. شکل ظاهری.....	۳۱
۱-۲-۲-۲-۱-۴-۱. سر.....	۳۱

۳۲ ۲-۲-۱-۴-۲. سینه
۳۲ ۲-۲-۱-۴-۳. شکم
۳۲ ۲-۲-۱-۵. تشخیص جنس نر و ماده
۳۳ ۲-۲-۱-۶. ارگانهای حسی
۳۳ ۲-۲-۱-۶-۱. پگ ارگان
۳۳ ۲-۲-۱-۶-۲. ناف ارگان
۳۳ ۲-۲-۱-۶-۳. تاکتیل هایرس
۳۴ ۲-۲-۱-۶-۴. اسکولوپیدال ارگان
۳۴ ۲-۲-۱-۷. شپش سر و بدن
۳۴ ۲-۲-۱-۸. صفات ممیزه شپش سر و شپش بدن
۳۴ ۲-۲-۱-۸-۱. آنتن
۳۴ ۲-۲-۱-۸-۲. اندازه بدن
۳۵ ۲-۲-۱-۸-۳. میانگین طول تی بیا در پای میانی
۳۵ ۲-۲-۱-۸-۴. رنگ
۴۰ ۲-۲-۱-۹. آناتومی داخلی
۴۰ ۲-۲-۱-۹-۱. ضمایم دهانی
۴۰ ۲-۲-۱-۹-۲. کانال غذایی
۴۲ ۲-۲-۱-۹-۳. غدد بزاقی
۴۲ ۲-۲-۱-۹-۴. میستوم
۴۵ ۲-۲-۱-۱۰. بیولوژی

۴۸ انتشار. ۱۱-۱-۲-۲
۴۸ اهمیت بهداشتی و پزشکی. ۱۲-۱-۲-۲
۵۰ راههای انتقال. ۱۳-۱-۲-۲
۵۰ اپیدمیولوژی. ۱۴-۱-۲-۲
۵۱ پیشگیری و مبارزه با شپش سر. ۱۵-۱-۲-۲
۵۱ آموزش بهداشت. ۱-۱۵-۱-۲-۲
۵۲ رعایت بهداشت فردی. ۲-۱۵-۱-۲-۲
۵۲ مبارزه فیزیکی. ۳-۱۵-۱-۲-۲
۵۲ مبارزه شیمیایی. ۴-۱۵-۱-۲-۲
۵۳ پودر (گرد). ۱-۴-۱۵-۱-۲-۲
۵۳ لوسبون. ۲-۴-۱۵-۱-۲-۲
۵۴ شامپو. ۳-۴-۱۵-۱-۲-۲
۵۴ مناطق مورد نظر برای مبارزه و درمان. ۱۶-۱-۲-۲
۵۶ احتیاطات. ۱۷-۱-۲-۲
۵۶ مقاومت. ۱۸-۱-۲-۲
۵۶ مبارزه بیولوژیک. ۱۹-۱-۲-۲
۵۶ آموزش بهداشت. ۳-۲
۵۷ تعریف آموزش بهداشت. ۱-۳-۲
۵۹ تاریخچه آموزش بهداشت. ۲-۳-۲
۶۰ اهداف آموزش بهداشت. ۳-۳-۲

۶۲	۲-۳-۴. اصول و مبانی آموزش بهداشت
۶۸	۲-۳-۵. روش های آموزشی
۷۱	۲-۳-۶. مراحل آموزش بهداشت
۷۳	۲-۳-۷. ابعاد آموزش بهداشت
۷۳	۲-۳-۸. طراحی و برنامه ریزی منظم آموزشی در فعالیتهای آموزش بهداشت
۷۳	۲-۳-۸-۱. جمع آوری اطلاعات
۷۶	۲-۳-۸-۲. طراحی منظم آموزشی
۷۶	۲-۳-۸-۲-۱. هدفهای آموزشی
۸۲	۲-۳-۸-۲-۲. شرایط
۸۳	۲-۳-۸-۲-۳. تعیین منابع
۸۴	۲-۳-۸-۲-۴. بازده
۸۵	۲-۳-۹. بهداشت مدارس
۸۵	۲-۳-۹-۱. تاریخچه
۸۷	۲-۳-۹-۲. اهداف بهداشت مدارس
۸۷	۲-۳-۹-۳. برنامه های بهداشت مدارس

۸۹ فصل سوم: مواد و روشها

۹۰	۳-۱. مواد پژوهش
۹۰	۳-۱-۱. اهداف
۹۰	۳-۱-۱-۱. هدف کلی

۹۰	۲-۱-۱-۳. اهداف جزئی
۹۱	۲-۱-۳. فرضیه‌های پژوهش
۹۱	۳-۱-۳. پیش فرض‌ها
۹۱	۴-۱-۳. متغیرهای مورد بررسی
۹۲	۱-۴-۱-۳. متغیر مستقل
۹۲	۲-۴-۱-۳. متغیرهای وابسته
۹۲	۳-۴-۱-۳. متغیرهای زمینه‌ای (دموگرافی)
۹۵	۵-۱-۳. تعریف واژه‌ها
۹۵	۱-۵-۱-۳. آموزش بهداشت
۹۵	۲-۵-۱-۳. طراحی برنامه آموزش بهداشت
۹۶	۳-۵-۱-۳. پدیکولوژیس
۹۶	۴-۵-۱-۳. دانش‌آموزان
۹۶	۵-۵-۱-۳. ارزشیابی
۹۶	۶-۱-۳. معرفی پژوهش
۹۶	۱-۶-۱-۳. نوع پژوهش
۹۷	۲-۶-۱-۳. جامعه پژوهش
۹۷	۳-۶-۱-۳. علل انتخاب جامعه مورد پژوهش
۹۷	۴-۶-۱-۳. نمونه پژوهش
۹۸	۵-۶-۱-۳. مشخصات واحدهای پژوهش
۹۸	۶-۶-۱-۳. روش نمونه‌گیری

۹۸	۳-۱-۶-۷. برآورد حجم نمونه
۹۹	۳-۱-۷. ابزار گردآوری اطلاعات
۱۰۰	۳-۱-۸. تعیین اعتبار علمی ابزار گردآوری اطلاعات
۱۰۱	۳-۱-۹. اعتماد علمی
۱۰۲	۳-۱-۱۰. محدودیت‌های پژوهش
۱۰۲	۳-۲. روش
۱۰۲	۳-۲-۱. انتخاب واحدهای پژوهش
۱۰۳	۳-۲-۲. وسایل و روش معاینه
۱۰۳	۳-۳. برنامه آموزش بهداشت
۱۰۳	۳-۳-۱. روش اجرای برنامه آموزش بهداشت
۱۰۴	۳-۳-۲. گروههای هدف برنامه آموزش
۱۰۴	۳-۳-۳. اهداف برنامه آموزش
۱۰۵	۳-۳-۴. استراتژیهای آموزشی
۱۰۵	۳-۳-۵. روش‌ها و تکنیک‌های آموزشی
۱۰۶	۳-۳-۶. وسایل و مواد کمک آموزشی مورد استفاده در ارائه برنامه آموزش بهداشت
۱۰۶	۳-۴. مراحل انجام تحقیق
۱۰۷	۳-۵. کاربرد نتایج تحقیق
۱۰۷	۳-۶. ملاحظات اخلاقی
۱۰۸	۳-۷. تجزیه و تحلیل داده‌ها

فصل چهارم: نتایج و بحث، نتیجه‌گیری و پیشنهادات.....	۱۰۹
۱-۴. جداول، نمودارها و تجزیه و تحلیل آماری.....	۱۱۰
۲-۴. بحث و بررسی نتایج.....	۱۶۳
۳-۴. نتیجه‌گیری نهایی.....	۱۷۶
۴-۴. پیشنهادات.....	۱۷۷
۱-۴-۴. پیشنهادات براساس یافته‌ها.....	۱۷۷
۱-۴-۴-۱. در سطح خانواده.....	۱۷۷
۲-۴-۴-۱. در سطح مسئولین مدارس.....	۱۷۷
۳-۴-۴-۱. در سطح دانش‌آموزان.....	۱۷۸
۴-۴-۴-۱. در سطح وزارت‌خانه، سازمان‌ها و مراکز مربوطه.....	۱۷۸
۲-۴-۴. پیشنهادات برای پژوهش بعدی.....	۱۷۹
فهرست منابع.....	۱۸۰
ضمائم.....	۱۹۸
چکیده انگلیسی.....	۲۱۸

﴿ فهرست جداول ﴾

صفحه	عنوان
۵۵	جدول ۱-۲. حشره کشهایی که در مبارزه با شپش سر بکار می‌روند
۱۱۱	جدول ۱-۴. توزیع فراوانی نسبی و مطلق وضعیت سنی دانش‌آموزان دو گروه آزمون و کنترل
۱۱۱	جدول ۲-۴. توزیع فراوانی مطلق و نسبی وضعیت شغلی پدر دانش‌آموزان دو گروه آزمون و کنترل
۱۱۳	جدول ۳-۴. توزیع فراوانی مطلق و نسبی وضعیت تحصیلی پدر دانش‌آموزان دو گروه آزمون و کنترل
۱۱۳	جدول ۴-۴. توزیع فراوانی مطلق و نسبی وضعیت شغلی مادران دانش‌آموزان دو گروه آزمون و کنترل
۱۱۴	جدول ۵-۴. توزیع فراوانی مطلق و نسبی وضعیت تحصیلات مادران دانش‌آموزان دو گروه آزمون و کنترل
۱۱۴	جدول ۶-۴. توزیع فراوانی مطلق و نسبی وضعیت تعداد اعضای خانواده دانش‌آموزان دو گروه آزمون و کنترل
۱۱۵	جدول ۷-۴. توزیع فراوانی مطلق و نسبی وضعیت تعداد پسر خانواده دانش‌آموزان دو گروه آزمون و کنترل
۱۱۶	جدول ۸-۴. توزیع فراوانی مطلق و نسبی وضعیت تعداد دختر خانواده دانش‌آموزان دو گروه آزمون و کنترل
۱۱۷	جدول ۹-۴. توزیع فراوانی مطلق و نسبی وضعیت تعداد همسر خانواده‌های دانش‌آموزان دو گروه آزمون و کنترل
۱۱۷	جدول ۱۰-۴. توزیع فراوانی مطلق و نسبی وضعیت تعداد اتاق خواب دانش‌آموزان دو گروه آزمون و کنترل
۱۱۸	جدول ۱۱-۴. توزیع فراوانی مطلق و نسبی وضعیت تعداد نقراتی که دانش‌آموزان دو گروه آزمون و کنترل با آنها هم‌خوابند
۱۲۰	جدول ۱۲-۴. توزیع فراوانی مطلق و نسبی وضعیت سکونت خانواده دانش‌آموزان دو گروه کنترل و آزمون
۱۲۱	جدول ۱۳-۴. توزیع فراوانی مطلق و نسبی وضعیت محل استحمام دانش‌آموزان دو گروه کنترل و آزمون
۱۲۲	جدول ۱۴-۴. توزیع فراوانی مطلق و نسبی تعداد دفعات استحمام دانش‌آموزان دو گروه کنترل و آزمون